

Śmierć wrogom rewolucji. Terror lat 1793-1794

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Kamil Desmoulins o terrorze politycznym we Francji w 1794 r.*, [w:] *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 505–506.
- Źródło: *Wskazówki dla sądów, 18 maja 1794*, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1799)*, oprac. A.M. Skałkowski, Kraków 1923, s. 19.

- Źródło: *Rozporządzenie o uwięzieniu podejrzanych z 17 września 1793 r.*, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1799)*, oprac. A.M. Skątkowski, Kraków 1923, s. 18.
- Źródło: *Ustawa Konstytucyjna z 24 czerwca 1793 r.*, [w:] *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 494–496.
- Źródło: *Sprawozdanie złożone w imieniu Komitetu Ocalenia Publicznego przez Robespierre’a Zgromadzeniu Narodowemu o związkach pojęć religijnych i moralnych z zasadami republikańskimi, 7 maja 1794*, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1799)*, oprac. A.M. Skątkowski, Kraków 1923, s. 19.
- Źródło: *Wypowiedzenie wojny Austrii przez Zgromadzenie Narodowe Francji [...]*, [w:] *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 498.
- Źródło: *Dekret Konwentu [...] o wypowiedzeniu wojny Anglii i Holandii*, [w:] *Historia powszechna. Czasy nowożytne 1640–1870. Wybór tekstów źródłowych*, t. 1, red. B. Krauze, Warszawa 1951, s. 265.

W 1793 r. w samym tylko Paryżu zgilotynowanych zostało 51 osób, w maju 1794 r. – 358, a od czerwca do lipca tego roku wydano aż 1376 wyroków skazujących. W sumie w okresie 1793–1794, nazywanym terrorem, śmierć na gilotynie poniosło według niektórych szacunków ok. 17 tys. ludzi pochodzących z różnych warstw społecznych. Na szafot trafili również czołowi rewolucjoniści. Oprócz skazanych na gilotynę znacznie liczniejsze były ofiary terroru na prowincji.

Źródło: Contentplus.sp.z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

- Wyłumaczysz, jak to się stało, że w niespełna rok zgilotynowano tylu ludzi, ile liczy niejedno małe miasto.

- Rozpoznasz, w jaki sposób można manipulować opinią publiczną.
- Zrozumiesz, dlaczego we Francji rok 1792 zamieniono na rok 1, a siedmiodniowy tydzień na dziesięciodniową dekadę.

Przeczytaj

Terror

W pierwszej połowie 1793 r. powstał nowy rząd – [Komitet Ocalenia Publicznego](#). Powołano go, aby zażegnać kryzys wywołany wojną, pogarszającą się sytuacją gospodarczą i wystąpieniami kontrrewolucyjnymi wewnątrz kraju. [Jakobini](#), którzy stali się najważniejszą siłą polityczną, przekonywali opinię publiczną, że rewolucja była zagrożona nie tylko przez obce mocarstwa, z którymi Francja prowadziła wojnę, ale również przez samych Francuzów, zwłaszcza szlachtę, kler i chłopów. Ich argumenty były o tyle przekonujące, że w całym kraju doszło do lokalnych wystąpień przeciwko rewolucji, głównie na wsi.

Jacques-Louis David, *Śmierć Marata*, 1793 r. W lipcu 1793 r. kontrrewolucjonistka Charlotte Corday zamordowała Jeana-Paula Marata, popularnego wśród ludu dziennikarza i polityka. Odwiedziła go, kiedy brał kąpiel siarczaną w wannie (leczył w ten sposób chorą skórę), i zadała mu cios sztyletem. Przekonana, że „uwolniła Francję od potwora”, Corday została zgilotynowana sześć dni po zabójstwie, a Marat szybko urósł do rangi męczennika rewolucji. Na jego pogrzeb przyszedł tłumy. Ulotki i obrazki z jego wizerunkiem krążyły z rąk do rąk, a popiersia zaczęły zdobić republikańskie biura i urzędy.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Początkowo [Trybunał Rewolucyjny](#) działał z pewnym umiarkowaniem. Sytuacja zmieniła się we wrześniu 1793 r., wraz z przeforsowaniem przez Maximiliena Robespierre’a prawa o podejrzanych. Odtąd każdy, kto ośmielił się skrytykować rewolucję lub działać na jej niekorzyść, mógł zostać skazany na śmierć. W praktyce wystarczyło pomówienie, żeby trafić na szafot. W dniu 16 października 1793 r. stracono byłą królową Marię Antoninę, a następnie innych członków rodziny królewskiej (wśród nich księcia Orleanu Ludwika

Filipa Józefa, który otwarcie popierał idee liberalne i przyjął nawet miano obywatela Philippe'a Égalité, czyli Filipa Równość, ale pomagał również rojalistom).

Wnętrze Komitetu Rewolucyjnego w okresie terroru, 1793–1794. Zwróć uwagę na czapki osób zgromadzonych wokół stołu. Jaki to rodzaj nakrycia głowy? Do czego nawiązuje?

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W obliczu głodu

Co prawda rok 1793 przyniósł armii francuskiej liczne zwycięstwa w konflikcie z dworami europejskimi, jednak przestawienie gospodarki na produkcję wojenną pogorszyło sytuację ekonomiczną. Władze ogłosiły „pobór ludowy”, co oznaczało, że większość młodych mężczyzn (od 18. do 25. roku życia) trafiła do wojska. Jego organizacją zajął się wojskowy inżynier, gen. Lazare Carnot, stopniowo przekształcając liczną i niewyszkoloną armię w znaczącą rewolucyjną siłę. Znaczna część Francuzów pracowała też na potrzeby armii: szyla bandażę, mundury i produkowała broń. Powszechna mobilizacja skutkowałą więc brakiem rąk do pracy w rolnictwie i gwałtownym spadkiem produkcji żywności. W miastach ludzie stali w kolejkach po artykuły pierwszej potrzeby. Wobec kryzysu aprowizacyjnego we wrześniu 1793 r. Konwent wprowadził ceny maksymalne na żywność, co oznaczało, że producenci musieli sprzedawać ją za z góry ustaloną cenę. Niezastosowanie się do zarządzenia groziło konfiskatą płodów rolnych, grzywną, a nawet śmiercią na gilotynie. Pomimo tych kar, w związku z szalejącą **inflacją** i spadającą wartością pieniądza, rolnicy nie chcieli sprzedawać po zaniżonych stawkach i handlowali na czarnym rynku. Również rzemieślnikom nie opłacała się sprzedaż poniżej kosztów produkcji, dlatego zamykali swoje zakłady lub handlowali nielegalnie. W odpowiedzi władze

rewolucyjne zaostrzyły sankcje i zachęcały obywateli do donoszenia na producentów żywności, co do których istniało podejrzenie, że dopuszczają się przestępstwa.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

*Złota epoka, piekielna epoka; tematy zaczerpnięte z bajki de La Fontaine'a, która nosi tytuł *Żaby, które chcą króla*. Która część ilustracji odnosi się do okresu starego porządku, a która do rewolucji? Co o tym świadczy? Jakie jest przesłanie autora? Zwróć uwagę na drzewo w centralnej części obrazu i role, w których występują żaby po obu stronach.*

Źródło: gallica.bnf.fr, domena publiczna.

Eliminacja przeciwników

Terror stał się narzędziem jakobinów do wyeliminowania przeciwników politycznych. Zaraz po powołaniu Komitetu Ocalenia Publicznego doprowadzili oni do upadku [żyrondistów](#). Dla zwolenników monarchii konstytucyjnej nie było miejsca w republice, dlatego Trybunał Rewolucyjny skazał ich na śmierć na gilotynie. W ten sposób zginął m.in. lider żyrondistów Jacques Brissot.

Następna była grupa wywodząca się z samych jakobinów, ich najradykalniejszy odłamek, tzw. wściekli, którym przewodził ksiądz Jacques Roux. W marcu 1794 r. zostali aresztowani, uznani za wrogów rewolucji i straceni. Miesiąc później jakobini rozprawili się kolejno z odłamekami [kordelierów](#): najpierw z hebertystami (zwolennikami dziennikarza i polityka Jacques'a-René Héberta, który został stracony jako ostatni), później z dantonistami, w tym z czołowymi rewolucjonistami, jak Georges Danton i Kamil Desmoulins. W przypadku „wściekłych” i hebertystów chodziło o eliminację zbyt radykalnego skrzydła rewolucji. Jakobini nie mogli zaakceptować m.in. ich dążeń do ateizacji społeczeństwa – uważali, że tak bezkompromisowa działalność wywoływała za duży opór przywiązanych do religii Francuzów. Z kolei Danton i Desmoulins ośmielili się skrytykować Komitet i próbowali

przywrócić stabilizację – dążyli do zaprzestania masowych aresztowań, przywrócenia wolnego rynku i wycofania z obiegu bezwartościowych pieniędzy. Po ich egzekucji terror trwał jeszcze kilka miesięcy. Masowe egzekucje, których ofiarą mógł się stać każdy, budziły niechęć Francuzów. Ponadto coraz więcej posłów w Konwencie sprzeciwiało się krwawej polityce Robespierre’a. W konsekwencji on i jego najbliżsi współpracownicy zostali ścięci na gilotynie 28 lipca 1794 r.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Brissot i 20 jego współników skazanych na śmierć przez Trybunał Rewolucyjny, 1793 r.

Zwróć uwagę na wystrój sali. Jak nazywa się dokument, który wisi w centralnej części, pomiędzy flagami państwowymi?

Źródło: gallica.bnf.fr, domena publiczna.

Słownik

żyrondyści

(fr. *Gironde* – nazwa departamentu we Francji), stronnictwo polityczne podczas rewolucji francuskiej; opowiadali się za rządami parlamentarnymi, wolnością religijną i swobodą życia gospodarczego

inflacja

(łac. *inflatio* – nadęcie), postępujący spadek siły nabywczej pieniądza i związany z nim wzrost cen

jakobini

podczas rewolucji francuskiej klub i ugrupowanie polityczne, które od postulatów monarchii konstytucyjnej przeszło do bardzo radykalnych haseł i obalenia monarchii oraz dyktatury

Komitet Ocalenia Publicznego

podczas rewolucji francuskiej powołany w 1793 r. nadzwyczajny organ wykonawczy, który zastąpił radę ministrów; jego zadaniem było opanowanie kryzysu i chaosu w państwie

kordelierzy

(fr. *cordeliers*), jeden z klubów politycznych w czasie rewolucji francuskiej; opowiadali się przeciwko monarchii; bliscy poglądom jakobinów, a w kontrze do żyrondistów

Słowa kluczowe

wielki terror, dyktatura jakobinów, kalendarz republikański, rewolucje XVIII w.

Bibliografia

J. Baszkiewicz, *Maksymilian Robespierre*, Wrocław 1976.

J. Baszkiewicz, *Historia Francji*, Wrocław 1999.

J. Baszkiewicz, S. Meller, *Rewolucja francuska 1789-1794: społeczeństwo obywatelskie*, Warszawa 1983.

A. Chwalba, *Historia powszechna. Wiek XIX*, Warszawa 2012.

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z poniższą animacją. Opisz w 4-5 zdaniach, jak zmieniło się życie codzienne przeciętnego Francuza po wprowadzeniu republikańskich świąt i nowego kalendarza.

Twoja odpowiedź:

Polecenie 2

Wprowadzenie nowych obyczajów miało duże znaczenie propagandowe. Jakie wartości władze rewolucyjne promowały za ich pośrednictwem?

Twoja odpowiedź:

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DKfAk947N>

Film nawiązujący do republikańskich świąt i kalendarza.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Przeciągnij na tablicę stwierdzenia, które są prawdziwe dla okresu po wprowadzeniu kalendarza republikańskiego.

Kalendarz republikański na rok II republiki (1793).

Źródło: Debucourt, Philibert Louis, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ćwiczenie 2

W lipcu 1790 r., kiedy przygotowywano obchody pierwszej rocznicy zdobycia Bastylii, skomponowano piosenkę *Ça ira* (Uda się), która obok *Marsylianki* stała się jedną z najpopularniejszych rewolucyjnych pieśni patriotycznych. Wskaż fragment utworu, który bezpośrednio wskazuje na to, że jego treść skierowana jest przeciwko stanowi drugiemu.

Ach, ça ira, ça ira, ça ira!
Lud powtarza to dzisiaj bez przerwy. ☐

Ach, ça ira, ça ira, ça ira!
Na przekór buntownikom wszystko się uda! ☐

[...]

Poznajmy, co prawda, a co fałsz.
Obywatel stanie po stronie dobra. ☐
Ach, ça ira, ça ira, ça ira!

Gdy arystokrata zaprotestuje,
Dobry obywatel w nos mu się zaśmieje. ☐

Gdy pozbędzie się bojaźliwej duszy,
Okaże się zawsze mocniejszy. ☐

Ach, ça ira, ça ira, ça ira!
Na przekór buntownikom wszystko się uda. ☐

Wykaż, że kult Istoty Najwyższej miał charakter deistyczny.

“**Sprawozdanie złożone w imieniu Komitetu Ocalenia Publicznego przez Robespierre’a Zgromadzeniu Narodowemu o związkach pojęć religijnych i moralnych z zasadami republikańskimi, 7 maja 1794**

Jedynym zrębem społeczności cywilnej jest moralność... Pojęcie Istoty Najwyższej i nieśmiertelności duszy jest ustawicznym odwoływaniem się do sprawiedliwości, jest więc pożytecznym dla społeczeństwa i republiki... [...] Wszystkie ułudy pierzchają przed rzeczywistością i wszystkie szaleństwa padają przed Rozumem. Bez przymusu, bez prześladowania wszystkie sekty winny zlać się z własnego popędu w powszechnej religii Przyrody [...].

Źródło: Sprawozdanie złożone w imieniu Komitetu Ocalenia Publicznego przez Robespierre’a Zgromadzeniu Narodowemu o związkach pojęć religijnych i moralnych z zasadami republikańskimi, 7 maja 1794, [w:] Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1799), oprac. A.M. Skątkowski, Kraków 1923, s. 19.

Tvoja odpowiedź

Wskaż, które z podanych źródeł jest późniejsze. Uzasadnij odpowiedź.

Źródło A

“ Wypowiedzenie wojny Austrii przez Zgromadzenie Narodowe Francji [...]

Zgromadzenie Narodowe oświadcza, że naród francuski [...] – chwyta za broń tylko w obronie własnej wolności i niepodległości; że wojna, którą naród jest zmuszony kontynuować, nie jest wojną ludu przeciwko ludowi, lecz słuszną obroną ludu przeciw agresji króla; że Francuzi odróżnią zawsze swoich braci od prawdziwych wrogów, że nie pominą niczego dla umniejszenia grozy wojennej, oszczędzenia lub ocalenia własności, ażeby w ten sposób nieodłączne od wojny nieszczęścia spadły tylko na tych, którzy sprzymierzają się w walce z wolnością [...].

Źródło: *Wypowiedzenie wojny Austrii przez Zgromadzenie Narodowe Francji [...]*, [w:] *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 498.

Źródło B

“ Dekret Konwentu [...] o wypowiedzeniu wojny Anglii i Holandii

Konwent Narodowy uchwala, co następuje:

Art.1 Konwent Narodowy proklamuje w imieniu narodu francuskiego, że wobec licznych kroków świadczących o wrogim stosunku i nieżyczliwości Republika Francuska oświadcza, że znajduje się w stanie wojny z królem angielskim i namiestnikiem Zjednoczonych Prowincji.

Źródło: Dekret Konwentu [...] o wypowiedzeniu wojny Anglii i Holandii, [w:] *Historia powszechna. Czasy nowożytne 1640–1870. Wybór tekstów źródłowych*, t. 1, red. B. Krauze, Warszawa 1951, s. 265.

☐ B

☐ A

Uzasadnienie

Ćwiczenie 5

Chociaż konstytucja z 24 czerwca 1793 r. nigdy nie weszła w życie, jej uchwalenie demokraci przyjęli z entuzjazmem. Na czym polegały zmiany wynikające z zapisów tej konstytucji w odniesieniu do praw obywatelskich w porównaniu z konstytucją z września 1791 r.?

“ *Ustawa Konstytucyjna z 24 czerwca 1793 r.*

O stanowisku obywateli

Art. 4. Do wykonywania praw obywatela francuskiego dopuszcza się: każdego człowieka urodzonego i zamieszkałego we Francji, który ukończył 21 lat życia; każdego cudzoziemca, który ukończył 21 lat życia, zamieszkuje od roku we Francji, żyje tam z własnej pracy lub nabył tam własność, lub poślubił Francuzkę, lub adoptował dziecko, lub utrzymuje starca; każdego cudzoziemca wreszcie, którego Ciało Ustawodawcze uzna za dobrze zasłużonego dla ludzkości. [...]

Źródło: *Ustawa Konstytucyjna z 24 czerwca 1793 r.*, [w:] *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 494–496.

Tvoja odpowiedź

Zapoznaj się z tekstami źródłowymi, a następnie wykonaj polecenie.

Źródło A

“ **Rozporządzenie o uwięzieniu podejrzanych z 17 września 1793 r.**

1. Za ludzi podejrzanych uznani są: 1. Ci, którzy czy to postępowaniem swoim, czy też przez swoje stosunki, czy wreszcie w swoich wypowiedziach lub pismach ujawnili się jako stronnicy tyranii i feudalizmu, a jako wrogowie wolności. [...] 5. Te osoby pochodzące z byłego stanu szlacheckiego, które są mężami, żonami, ojcami, matkami, synami, córkami, braćmi i siostrami lub byłymi pracownikami emigrantów, jeśli nie wykazały stale swego przywiązania do Republiki.

Źródło: *Rozporządzenie o uwięzieniu podejrzanych z 17 września 1793 r.*, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1799)*, oprac. A.M. Skałkowski, Kraków 1923, s. 18.

Źródło B

“ **Wskazówki dla sądów, 18 maja 1794**

Nieprzyjaciółmi rewolucji są wszyscy ci, którzy jakimkolwiek sposobem i pod jakimkolwiek pozorem starali się przeciwić pochodowi rewolucji i przeszkadzać umocnieniu się rzeczypospolitej. Karą należną za ten występki jest śmierć. Dowodem wymaganym dla skazania są wszystkie wiadomości jakiegokolwiek rodzaju, które mogą przekonać człowieka rozsądnego i przyjaciela wolności.

Źródło: *Wskazówki dla sądów, 18 maja 1794*, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1799)*, oprac. A.M. Skałkowski, Kraków 1923, s. 19.

Zaznacz właściwe zakończenie zdania.

Rewolucyjne prawo o podejrzanych...

☐ stanowiło skuteczne i sprawiedliwe narzędzie do walki z wrogami rewolucji.

☐ było na tyle nieprecyzyjne, że jego stosowanie mogło prowadzić do nadużyć.

☐ było zgodne z *Deklaracją praw człowieka i obywatela*.

Kolorem czerwonym zaznacz akapit, w którym autor przekonuje, że cel uświęca środki, a kolorem zielonym ten, w którym węszy spisek i atakuje przeciwników politycznych.

☐ Autor węszy spisek i atakuje przeciwników politycznych.

☐ Autor przekonuje, że cel uświęca środki.

Od zewnątrz oblegają i krąg zacieśniają sami tyrani. Wewnątrz spiskują wszyscy przyjaciele tyranii. Trzeba zlikwidować nieprzyjaciół republiki, wewnętrznych i zewnętrznych, albo zginać wraz z nią. Terror to nic innego jak sprawiedliwość natychmiastowa, sroga, nieugięta. Jest więc emanacją cnoty. Jest nie tyle szczegółową zasadą, ile konsekwencją ogólnej zasady demokracji zastosowanej do najpilniejszych potrzeb ojczyzny.

Powolność wyroków równa się bezkarności. Niepewność kary zachęca wszystkich winowajców.

Wszędzie działania rządu spotykają się z głuchą nieżyczliwością. To zgubny wpływ zagranicznych dworów i choć bardziej ukryty, nie jest ani mniej czynny, ani mniej zgubny. Wewnętrzni wrogowie ludu francuskiego podzielili się na dwa stronnictwa [umiarkowani – dantoniści i „wściekli”]. Ich celem jest dezorganizacja rządu ludowego, rozbicie Konwentu, czyli zwycięstwo tyranii. Jedno z tych stronnictw pcha nas w słabość, drugie w nadużycia. Jedno chce zamienić wolność w bachantkę [towarzyszkę boga wina i zabawy Bachusa], drugie w prostytutkę. Jednak ich przywódcy popierają królów lub arystokrację i zawsze jednoczą się przeciwko patriotom.

Na podstawie: Maksymilian Robespierre, *Sprawozdanie w Konwencie Narodowym o zasadach etyki politycznej, którymi powinien się kierować Konwent Narodowy w zarządzaniu sprawami wewnętrznymi republiki, 18 pluviôse, rok II.*

Scharakteryzuj cechę niewymienioną w poleceniu, która wskazuje na to, że tekst ma charakter propagandowy.

Zaznacz cytaty, który ma taką samą wymowę jak poniższe źródło.

“ Kamil Desmoulins o terrorze politycznym we Francji w 1794 r.

Gdybym przynajmniej tego okrutnego traktowania doznawał od Pitta lub Koburga [jednego z wodzów armii austriackiej], lecz od moich kolegów – lecz od Robespierre’a, który podpisał rozkaz mego aresztowania – lecz od Republiki, dla której tyle zrobiłem! [...] Nie mogłem przypuszczać, że ludzie są tak okrutni i tak niesprawiedliwi. Któż by mógł myśleć, że kilka ironicznych uwag w moich pismach na temat moich kolegów, do czego zostałem sprowokowany, zatrze pamięć moich zasług. Nie tajno mi, że umieram jako ofiara owych szyderstw i swej przyjaźni ku Dantonowi.

Źródło: *Kamil Desmoulins o terrorze politycznym we Francji w 1794 r.*, [w:] *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 505–506.

„Rewolucja jest jak Saturn, pożera własne dzieci”. (Pierre Vergniaud; zdanie przypisywane Georgesowi Dantonowi tuż przed jego egzekucją).

„Wolności! Cóż za [okropne] zbrodnie są popełniane w twoim imieniu!» (Pani Roland tuż przed swoją egzekucją).»”

„Przebaczam moim wrogom. Pragnę, by moja krew przyniosła pożytek Francuzom i uśmierzyła gniew Boga”. (Ludwik XVI tuż przed swoją egzekucją).

„Przekonanie jest sumieniem umysłów”.

„Wojna pałacom! Pokój chatom!” (Sébastien Roch Nicolas de Chamfort).

„Opinia jest królową świata, głupota jest królową głupców”.

Dla nauczyciela

Autor: Martyna Wojtowicz

Przedmiot: Historia

Temat: Śmierć wrogom rewolucji. Terror lat 1793-1794

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

zakres rozszerzony

XXV. Rewolucje XVIII w.

Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

2. charakteryzuje etapy rewolucji francuskiej i wyjaśnia specyfikę okresu jakobińskiego;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- tłumaczy, jak to się stało, że w niespełna rok zgilotynowano tylu ludzi, ile liczy niejedno małe miasto;
- wyjaśnia, w jaki sposób można manipulować opinią publiczną;
- analizuje, dlaczego we Francji rok 1792 zamieniono na rok 1, a siedmiodniowy tydzień na dziesięciodniową dekadę.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy zawartość sekcji „Wprowadzenie”, przedstawia temat oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Nauczyciel inicjuje rozmowę wprowadzającą w temat lekcji.

Faza realizacyjna:

1. Praca z tekstem. Nauczyciel poleca, aby uczniowie indywidualnie zapoznali się z treścią w sekcji „Przeczytaj” dotyczącą terroru jakobińskiego i eliminowania przez jakobinów przeciwników. Każdy uczestnik zajęć podczas cichego czytania wynotowuje najważniejsze kwestie poruszone w tekście. Następnie wybrani uczniowie odczytują na głos swoje notatki. Pozostali mogą zadawać pytania i weryfikować przedstawione informacje.
2. Nauczyciel prosi, aby wskazana osoba (albo ochotnik) zapisała na tablicy najważniejsze wydarzenia oraz etapy terroru jakobińskiego.
3. Praca z multimedium. Nauczyciel odtwarza uczniom animację prezentującą republikański kalendarz i święta. Czyta polecenie 1 „Opisz w 4-5 zdaniach, jak zmieniło się życie codzienne przeciętnego Francuza po wprowadzeniu republikańskich świąt i nowego kalendarza” i poleca uczniom, aby wykonali je w parach. Wybrana osoba prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją, udziela też uczniom informacji zwrotnej.
4. W kolejnym kroku nauczyciel zadaje uczniom pytania: Jakie wartości władze rewolucyjne promowały za pośrednictwem nowych obyczajów? Dlaczego je

wprowadzono? I czy działania władz przyniosły oczekiwane efekty? Uczniowie krótko dyskutują i zapisują wnioski w formie notatki.

5. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenia nr 1–3, a następnie sprawdzają rozwiązanie z innym uczniem. Konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi. Wskazany uczeń przedstawia uzgodnione odpowiedzi. Po wykonaniu zadania nauczyciel wyświetla na tablicy wybrane odpowiedzi i następuje ich omówienie.
6. Uczniowie wykonują w grupie ćwiczenia nr 4–6, po wykonaniu każdego ćwiczenia i uzgodnieniu przez każdą grupę wspólnego oraz jednoznacznego wyboru następuje omówienie rezultatów na forum klasy.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.
2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.
3. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów.

Praca domowa:

Wykonaj w domu ćwiczenia nr 7 i 8.

Materiały pomocnicze:

J. Baszkiewicz, *Maksymilian Robespierre*, Wrocław 1976.

J. Baszkiewicz, *Historia Francji*, Wrocław 1999.

J. Baszkiewicz, S. Meller, *Rewolucja francuska 1789–1794: społeczeństwo obywatelskie*, Warszawa 1983.

A. Chwalba, *Historia powszechna. Wiek XIX*, Warszawa 2012.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie mogą zapoznać się przed lekcją z sekcją „Animacja”, aby przygotować się do późniejszej pracy.